

An appointment with bloody countess

Finally holidays! Our father promised us at least two years ago to get to our grandparents number 2 if there is more free time. They live in the eastern Slovakia in a small district town Vranov nad Topľou. So far our granddad strayed, so strongly the waitress Marcela has tied him...

The journey was so long in spite of it there was fantastic welcome at our grandmother.

"Oh, my dear kids, where have you been so long?" said our grandmother and kissed us by turns. We did not understand her words and I started to afraid when she informed us about something that "potatoes got cold". But soon the mystery was solved (some grandmothers are active at great age) when a pile of potatoes and a big cutlet stored in front of me. While I was stuffing, my grandmother abused Renate. She continued in more understandable Slovak language (not dialect) and I could with pleasure understand why her hair is red, when at last visit (this I do not remember) it was brown. Oh, my dear granny, you should see that beautiful green... I thought maliciously.

Later in the evening we sat in the living room and our grandparents were talking quite touching story about their meeting in about 40 kilometres far Bardejov Spa. Its fame already spread from 13th century and beside love sick heart the people went there to treat their digestive and respirate system. The fragments of their wedding memories were touching and humorous. We were browsing in old albums with yellowish black and white photographs. The church was beautiful. We got to know that they would show it us the next day. It is in Vranov, it is called The Basilica Minor of The Virgin Mother Birth. It is one of the monuments of the town from the 15th century. According to the legend under the church leads secret tunnel to the castle Čičva, but it is not verified. So our first trip was to the castle Čičva.

Stretnutie s krvavou grófkou

Konečne prázdniny! Už bolo načase a navyše nám oco už aspoň dva roky sľubuje, že pokiaľ bude trochu viac času, pôjdeme k starkej a starkému číslo 2. Bývajú na východnom Slovensku v malom okresnom meste Vranov nad Topľou. Tak ďaleko sa dedo Josef zatúlal, tak silno si ho servírka Marcela pripútala...

Cesta veru trvala dlho, napriek tomu nás u babky čakalo fantasticky srdečné privítanie. „Jáj, dzeci mojo, ta dze sce teľi čas?“ zalomila starká rukami a rad-radom nás vybozkávala. Jej slovám som vôbec nerozumel a začal som sa celkom báť, keď oznámila čosi o tom, že „bandurki už calkom vychladli“. Ale záhada sa vyriešila o niekoľko sekúnd (babičky bývajú do vysokého veku neskutočne vrtké), keď sa predo mnou na stole vršila kopa zemiakov (teda tých bandurok) a rezeň ako dlaň. Kým som sa s chuťou napchával, starká čistila Renate žalúdok. Prešla na zrozumiteľnú, nie nárečovú slovenčinu a ja som s potešením vyrozumel, vraj prečo má vlasy ryšavé, keď pri poslednej návšteve (tak ďaleko moja pamäť nesiahla) boli hnedé. Ách, babička, keby ste len videli raz aj krásnu zelenú...! – pomyslel som si škodoradostne.

Neskôr večer sme si posadali do obývačky a starký so starkou nám porozprávali celkom dojímavý príbeh o ich zoznámení sa v asi 40 km vzdialených Bardejovských kúpeľoch, ktorých sláva sa šíri už od 13. storočia a okrem láskou chorého srdiečka si tam pacienti chodia liečiť hlavne tráviaci systém alebo dýchacie cesty. Dojímavé, ale i humorné boli čriepky spomienok z ich svadby s plnou parádou... Listovali sme pritom starými albumami so zažltnutými, ešte čiernobielymi fotografiami. Ale ten kostol bol prekrásny! Dozvedeli sme sa, že nám ho na druhý deň ukážu, je tu vo Vranove, volá sa Bazilika minor Narodenia Panny Márie a je jedným z monumentov mesta už od 15. storočia. Pod kostolom podľa povestí vedie tajná chodba na hrad Čičva, ale správy sú nepodložené a dnes už asi neoveriteľné. A tak slovo dalo slovo a prvý výlet bol na svete – hor sa na Čičvu!

Setkání s krvavou hraběnkou

Konečně prázdniny! Už bylo na čase a navíc nám táta už alespoň dva roky slibuje, že pokud bude trochu více času, pojedeme k babičce a dědovi číslo 2. Bydlí na východním Slovensku v malém okresním městě Vranov nad Topľou.

Ačkoli cesta trvala dlouho, u babičky nás čekalo milé uvítání. „Jé, děti moje, kde jste byly celou dobu?“ zabědovala babička a postupně nás objímala. Jejím slovům jsem vůbec nerozuměl a začal jsem se bát, když řekla něco o tom, že „bandurki“ už zcela vychladly. Ale záhada se vyřešila o několik sekund později (babičky bývají do vysokého věku neskutečně čiperné), když se přede mnou na stole objevila kupa brambor (tedy těch „bandurok“) a řízek jako dlaň. Zatímco jsem si pochutnával, babička domlouvala Renatě. Přešla na nenáročnou, srozumitelnou slovenštinu a já jsem s potěšením vyrozuměl, proč prý má vlasy rezavé, když při poslední návštěvě (tak daleko moje paměť nesahala) byly hnědé. Ach, babičko, kdybyste viděla ty krásné zelené...! pomyslel jsem si škodolibě.

Později večer jsme se posadili do obývacího pokoje a děda s babičkou nám vyprávěli vcelku dojemný příběh o jejich seznámení v asi 40 km vzdálených Bardějovských lázních, jejichž věhlas se šíří již od 13. století a kromě srdíčka nemocného láskou si sem pacienti jezdí léčit především trávicí ústrojí a dýchací cesty. Dojemné a přitom humorné byly útržky vzpomínek z jejich svatby. Procházeli jsme stará alba se zažloutlými, ještě černobílými fotografiemi. Ten kostel byl překrásný! Dozvěděli jsme se, že nám ho druhý den ukáží, nachází se ve Vranově, nazývá se Bazilika minor Narození Panny Marie a je jedním z monumentů města již od 15. století. Pod kostelem podle pověstí vede tajná chodba na hrad Čičva, ale tyto informace jsou nepodložené a dnes již zřejmě neověřitelné. A tak slovo dalo slovo a první výlet byl na světě – jde se na Čičvu!

The history of the castle is respectable. In 1270 the king Stephen donated the property Čičva to aristocrat Ronald. The first written document about the castle is from 1361. The main target of the castle was to guard and protect the busy trade road between Ugrian and Poland and borderland. After the Rainold's death the castle migrated to many aristocratic families for example Drughet, Albrecht, Hunady or Bathory. Hearing the last one I took notice. Is it connected with bloody lady Bathory? What I heart corrected my perceiving of women as a gentle sex.

Elisabeth Bathory's wedding was in 1575 in Vranov. In her fifteen she married older Francis Nadasdy, they had four children together. Occasionally she lived also on the castle Čičva and so far leads bloody trail of her myth. According to the legend one of the Bathory's maids was brushing her hair and accidentally pulled it, the lady hit her so strongly, that she started to bleed. Some drops of blood dropped on the lady's face and when she cleaned it the skin seemed to be softer and younger on this place. So a thought ran through her mind that she would bathe in the young girls blood to save her famous beauty. Among Bathory's victims were various young girls of different origin and nationality. She did not hesitate to torture them with burning candles or iron, sting them with needles, pour with cold water in freezig weather. She could watch it without any regret. On castle Čičva she tortured two girls, too. This rage discovered palatine George Thurzo and in the public court in Presburg (Bratislava) accused her of the murders. In spite of this she arrived to the castle Čičva, where she stayed in home prison till her death.

Uh, real competition to the modern horrors. But my granddad humorist immediately saved this bleak atmosphere by the next more smiling legend. For many centuries was on the castle Čičva placed the book of lies and liars. And what was the end of the castle?

Históriu má hrad skutočne úctyhodnú. V roku 1270 kráľ Štefan V. daroval šľachticovi Rainoldovi majetok s názvom Čičva. Prvá písomná zmienka o hrade je však až z roku 1361. Hlavnou funkciou stavby bolo strážiť a ochraňovať krajiniskú cestu (s čilým obchodným pohybom medzi Uhorskom a Poľskom) a pohraničie. Po Rainoldovej smrti hrad putoval z rúk do rúk rôznym šľachtickým rodinám, ako boli napríklad Drughetovci, Albrechtovci, Huňadyovci alebo Bátoriovci. Pri poslednom mene som zbystřil pozornosť: „Súvisí s tým nejako aj krvavá grófka Bátorička?“ To, čo som sa o chvíľu dozvedel, mi trochu poopravilo vnímanie žien ako nežného pohlavia.

Alžbeta Bátoriová mala v roku 1575 svadbu práve vo Vranove - ako pätnásťročná sa vydala za len o niečo staršieho Františka Nádasdyho, s ktorým mala štyri deti. Príležitostne potom bývala aj na hrade Čičva a až do týchto končín sa teda tiahne krvavá stopa jej mýtu. Podľa povesti jedna z Bátoričkiných slúžok česala raz svoju paniu a keď ju náhodou potiahla za vlasy a pár z nich jej vytrhla, pani ju udrela tak silno, až slúžku zaliala krv. Pár kvapiek krvi padlo panej na tvár a keď si ju zotrela, zdalo sa jej, že pleť na tom mieste má oveľa jemnejšiu a mladšiu. Tak jej skrsla v hlave myšlienka, že sa bude kúpať v krvi mladých dievčat, aby si zachránila svoju povestnú krásu. Medzi Bátoričkine obete vraj patrili rôzne mladé dievčatá bez ohľadu na pôvod či národnosť. Neváhala ich týrať ani sviečkami či rozpáleným železom, pichala ich ihlicami alebo polievala studenou vodou v mraze. Dokázala sa prizerať na mučenie bez akejkoľvek ľútosti. Aj na čičvianskom hrade vraj umučila dve dievčatá. Na jej vyčítanie prišiel až palatín Juraj Thurzo a na verejnom súde v Prešporku (dnešnej Bratislave) ju obžaloval z vražd. Napriek tomu sa vrátila na Čachtický hrad, kde skončila len v domácom väzení až do smrti.

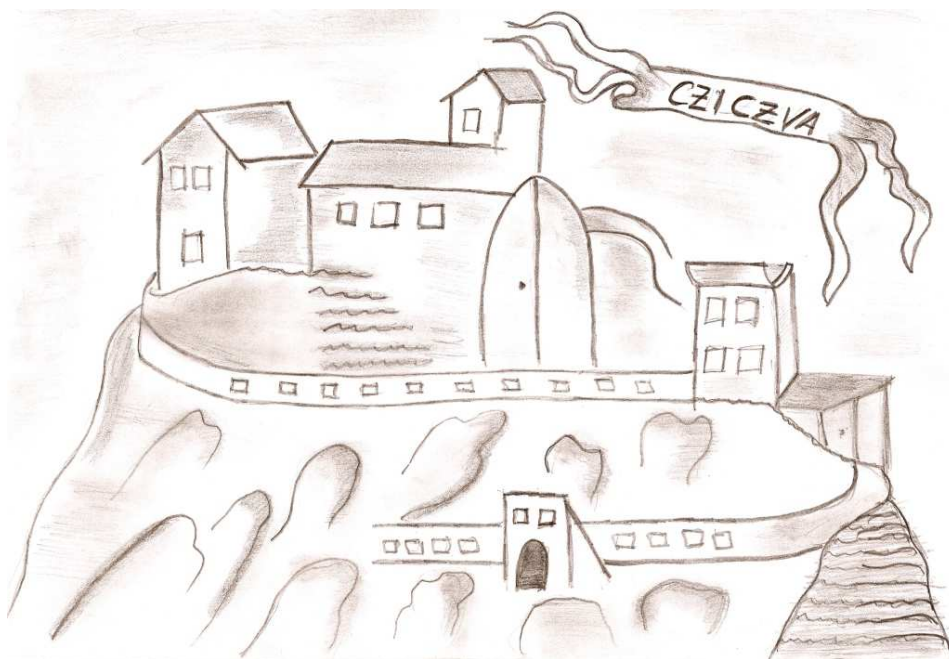
Fuj, je to fakt konkurencia moderným hororom. Ale dedko-humorista hneď zachraňoval pochmúrnú náladu ďalšou, oveľa úsmevnejšou legendou – na hrade vraj bývala po stáročia uložená aj takzvaná Čičvianska kniha lží a luhárov. A ako to vlastne s hradom dopadlo, keď sa dnes už šplháme len po zručaninách?

Hrad má skutočne úctyhodnou históriu. V roku 1270 kráľ Štefan V. daroval šľachticovi Rainoldovi majetok s názvom Čičva. Prvá písomná zmienka o hrade pochádza až z roku 1361. Hlavní funkcií stavby bolo strážit a ochraňovať miestni cestu (s čilým obchodným ruchom medzi Uhry a Poľskom) a pohraničí. Po jeho smrti hrad putoval z ruky do ruky rôznym šľachtickým rodinám, napríklad: Drughetovci, Albrechtovi, Huňadyovci alebo Bátoriovci. Pri poslednom jméne jsem zbystřil pozornost: „Souvisí s tím nějak krvavá hraběnka Bátorička?“ To, co jsme se za chvíli dozvěděli, mi trochu poopravilo vnímání žen jako nežného pohlaví.

Alžběta Bátoriová měla roku 1575 svatbu právě ve Vranově – jako patnáctiletá se provdala za jen o málo staršího Františka Nádasdyho, se kterým měla čtyři děti. Příležitostně pak pobývala i na hradě Čičva a až do těchto míst se tedy táhne krvavá stopa jejího příběhu. Podle pověsti jedna z Bátoriných služek česala svoji paní a když ji náhodou zatahala za vlasy a pár z nich jí vytrhla, paní ji udeřila tak silně, až služce vytryskla krev. Pár kapek krve padlo paní na tvář a když si je setřela, zdálo se jí, že pleť na tomto místě má mnohem jemnější a mladší. Tak jí v hlavě bleskla myšlenka, že se bude koupat v krvi mladých dívek, aby si uchovala svoji pověstnou krásu. Mezi Bátorinými oběťmi byla různě mladá děvčata bez ohledu na původ či národnost.

Její špatné skutky odhalil až šlechtic Juraj Thurzo a na veřejném soudu v Prešporku (dnešní Bratislavě) ji obžaloval z vražd. Přesto se vrátila na Čachtický hrad, kde zůstala v domácím vězení až do smrti.

Fuj, to je opravdu konkurence modernímu hororu! Ale děda humorista okamžitě zachraňoval ponurou náladu další, o mnoho úsměvnější skazkou – na hradě prý bývala po staletí uložená Čičvianska kniha lží a luhářů. A jak to vlastně s hradem dopadlo, když dnes můžeme vidět jen zříceniny?

Climbing its ruins now, we are thinking about it. The castle burnt for several times and was rebuilt, but after the uprising suppress of Francis Rakoci II the kings army destroyed it in 1711. Today a busy archeological research is runnig. It seems that there are some last secrets.

Because the holiday days run very quickly and the time is laughing behind our back at the moment when we would like to enjoy it, we had only one day trip. I do not know if there is such equality, both our grandparents were maybe born in tourist boots and with the rucksack on the back. In the eastern Slovakia we had a tourist walk in Slanske Mountains.

You do not believe that at the end of the trip some precious stones twinkled. Who would say that in these wild forests was before 150 years world famous opal mining! The formal mining finished in 1922, but today it is thought about rebuilding of mine town to open it up for tourists. The Dubnik opal mines had more than 30 tunnels which were 22 kilometres long. There were opals of higher quality than those ones mined in Australia. They had about 60 colour shades and people gave them magical effects. In the river basin Olšavka was found the biggest opal in the world (13 x 7 x 7 centimetres and 594 grams). It was called Harlequin and nowadays the tourists in Vienna admire it. The visit of this mine is stopped now, so we were walking only nature trail in the mine settlement Dubnik, but it was the hard way...

I did not draw the last picture in my diary and we were waiting for the bus back to our parents and unfortunately to our school duties. We left this for us exotic place in deep black mood, but we did not forget to invite our grandparents to our place. They have not seen it for a long time. They promised us to come. We will see...

Hrad niekoľkokrát vyhořel a povstal z popola, ale po potlačení povstania Františka Rákociho II. ho kráľovské vojsko v roku 1711 zdemolovalo. Dnes na hrade prebieha čulý archeologický výskum a zdá sa, že ešte nevydal svoje posledné tajomstvá.

Keďže dni prázdnin vždy plynú neuveriteľne rýchlo a čas sa nám za chrbtom takto vysmieva práve vo chvíli, keď by sme si chceli čo najviac užiť, dostali sme sa už len na dva malé výlety do spomínaných Bardejovských kúpeľov a tiež do neďalekého mestečka Hanušovce nad Topľou, kde sídli Vlastivedné múzeum a často sa tu môžete prísť pozrieť na tvorivé dielne rôznych, niekedy už dávno zabudnutých remesiel.

Ani som si nestačil poriadne dokresliť ostatný obrázok vo svojom denníku a už sme zasa čakali na autobus späť k našim rodičom a bohužiaľ aj našim školským povinnostiam. Opúšťali sme toto pre nás takmer exotické miesto v hlbokoj melanchólii, ale nezabudli sme hlavne na pozvanie starúšikov do našich končín, ktoré tiež už dávno nevideli a nezažili. Sľúbili prepadovku, tak uvidíme... V dlani som tajne zvierať malý biely kamienok s dúhovými odleskami, ktorý mi večer dal dedko spolu s bojovou úlohou: je to opál a mám zistiť, prečo mi ho dal na pamiatku. Ale bude môj až vtedy, ak sa preukážem potrebnými informáciami o tomto tak trochu vranovskom, tak trochu slovenskom a tak trochu dokonca svetovom unikáte.

Hrad několikrát vyhořel a povstal z popela, ale po potlačení povstání Františka Rákociho II. ho královské vojsko roku 1711 zdemolovalo. Dnes na hradě probíhá čilý archeologický výzkum a zdá se, že ještě neodhalil všechna svoje tajemství.

Protože dny prázdnin ubíhají neuvěřitelně rychle a čas se nám za zády vysmívá právě ve chvíli, kdy bychom si chtěli nejvíce užít, dostali jsme se už jen na dva malé výlety do vzpomínaných Bardějovských lázní a též do nedalekého městečka Hanušovce nad Topľou, kde sídlí vlastivědné muzeum a kam si můžete často přijít prohlédnou tvořivé dílny různých, někdy už dávno zapomenutých řemesel.

Ani jsem si nestihl dokreslit obrázek ve svém denníku a už jsme opět čekali na autobus zpátky za našimi rodiči a bohužel i k našim školním povinnostem. Opouštěli jsme toto pro nás téměř exotické místo s velkým smutkem, ale nezapomněli jsme hlavně na pozvání „staroušků“ do našeho kraje, ve kterém už dávno nebyli. Sľúbili přepadovku, tak uvidíme... V dlani jsem tajně svíral malý bílý kamínek s duhovými odlesky, který mi večer dal děda spolu s bojovou úlohou: je to opál a mám zjistit, proč mi ho dal na památku. Ale bude můj až se prokáží potřebnými znalostmi o tomto tak trochu vranovském, tak trochu slovenském a tak trochu dokonce světovém unikátu.